

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
Plant Genetic Conservation Project Under the Royal Initiation of
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn (RSPG)

พรรณไม้ป่าชุมชน

ณ บ้านหนองตู่ ตำบลนาใน อำเภอโพธาราม จังหวัดนครพนม

สนองพระราชดำริโดย

คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม
ร่วมกับ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองตู่

ชนาพร รัตน์มาลี, มุฑดา แก่นสุวรรณ, กัญลยา มิชะมา, วุฒิชัย กันนุฟ้า, กรรณิการ์ สุกะดีห์

พรรณไม้ป่าชุมชน

ณ บ้านหนองคู ต.นาใน อ.โพนสวรรค์ จ.นครพนม

ชนาพร รัตนมาลี
มุกดา แก่นสุวรรณ
กัญลยา มิชะมา
วุฒิชัย กัณนุฟ้า
กรรณิการ์ สุกะดีทัต

บทนำ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๓ ตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ให้มีการดำเนินการสำรวจรวบรวม ปกป้องดูแลรักษาพรรณพืชต่างๆ ที่หายากและกำลังจะหมดไป ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๕ อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ของชุมชน ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการใช้อย่างชาญฉลาด (Wise Use) และมีการอนุรักษ์อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) และขาดความระมัดระวังในการใช้ ก็ย่อมจะก่อให้เกิดการเสียสมดุลในสภาพตามธรรมชาติได้ การบริการวิชาการในครั้งนี้ได้ บูรณาการงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเก็บรวบรวมพันธุ์พืช จัดทำฐานข้อมูลของพันธุ์ไม้ป่าและเรียนรู้และ สร้างแนวทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพรรณพืชในป่าชุมชนและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ เข้ามารับตำแหน่งพืชในป่าชุมชนร่วมด้วย ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชนนั้นคือป่าชุมชน บริเวณใกล้เคียงพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองคู ในพื้นที่ป่าชุมชน วัดป่าพัฒนาจิต บ้านหนองคู ตำบลนาใน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ทั้งนี้ทุกภาคส่วนร่วมดำเนิน โครงการกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่า ชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน และพัฒนางานวิจัยควบคู่ไปกับงานบริการวิชาการต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ ร่วมกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม

แผนที่ป่าชุมชน
วัดป่าพัฒนาจิต บ้านหนองตุ้ ตำบลนาใน
อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

การใช้ประโยชน์ของป่าชุมชนพื้นที่ป่าชุมชน
วัดป่าพัฒนาจิต บ้านหนองคู่ ตำบลนาใน อำเภอพนมสวรรค์ จังหวัดนครพนม

เห็ด	ผักพื้นบ้าน	ผลไม้ป่า	พืชสมุนไพร	อื่นๆ	แมลง	สัตว์
เห็ดปลวก	(๑) ต้นตีหมี่, หูหมี่	(๕) ต้นมะไฟ	๑) ต้นตีหมี่, หูหมี่	สำหรับทำเป็นพิน	จักจั่น	ลิง
เห็ดโคน	(๒) ต้นช่าชะ	(๑๒) ต้นหมากคายขาว	(๕) ต้นหวาย	(๒๑) กระจง, พุงหมู, ชีหมู	จิ้งหรีด	อีเห็น
เห็ดผึ้ง	(๓) ต้นปราบ, ผักปราบ	(๒๖) ต้นเหียงดุก	(๖) หางกวาว, ลั่นกวาว	(๒๖) ต้นเหียงดุก	แมงมา	ตะกวด
เห็ดหลิ่งไต่	หัวแหวน	(๒๕) ต้นหมากก่อง, สังเคียด	(๗) ต้นหม้อสร้อย	(๓๖) ต้นมะค่าแต่	จิ๋ป่อง	กบ
เห็ดถอบ	(๔) ต้นหวาย	กลางสาต	(๑๓) ต้นชิงชี	(๓๗) ผักหวานดง	จิ้งนูน	ป่าง
เห็ดหูหนู	(๖) หางกวาว, ลั่นกวาว	(๓๖) ต้นมะค่าแต่	(๑๕) ต้นชีลิ่ง	(๕๖) ตะแบก	แมลงทับ	เต่า
เห็ดบด	(๒๓) ต้นค้อนแคน	(๔๓) หมากจ้ำก่อง	(๑๕) ต้นเข็มขาว, เข็มฝอย	(๔๐) มะพอก	แมงคามา	เขียด
เห็ดขอนขาว	(๒๙) ลัมช้อบแอ็บ	(๖๖) ต้นไผ่	(๑๘) ต้นยาใหญ่, สมพง	สำหรับทำบ้าน/เฟอร์นิเจอร์	ด้วงกวาว	งูจางวาง
เห็ดปลวกไถ่น้อย	(๓๘) อีรอก	(๔๕) หมากแตม, หมากแปม	(๑๗) เครือเขาเกลบ	(๒๒) ตะเคียนทอง	แมงเหลือม	ปู
เห็ดตงขน	(๓๙) ผักหวานดง	(๕๖) ลิ่มฟ้า	(๒๓) ไม้กระเทียมโรง	(๔๐) มะพอก	แมลงแดง	งูเหลือม
เห็ดรอนน้ำฝน	(๔๓) ต้นหมากแพน	(๑๑๒) มะเข้ว่น	(๒๕) กำลิ่งเสือโคร่ง	(๓๖) ต้นมะค่าแต่	แมงมัน	กระแต
เห็ดเข็ม	(๖๖) ต้นไผ่	กะบก	(๓๑) สองฟ้า, สมัด	(๕๖) ตะแบก	ต่อ	งูสามเหลี่ยม
เห็ดปลวก	(๔๒) ชีเหล็ก	หมากก่อง	(๕๓) หมากจ้ำก่อง	(๓๗) ยางนา	ผึ้ง	งูเห่า
เห็ดโคน	(๑) ต้นตีหมี่, หูหมี่	หมากแงว	(๔๕) ช้างงาเอก	สำหรับมัดกระบองซีใต้	มดแดง	งูตะบะ
เห็ดผึ้ง	(๒) ต้นช่าชะ	กระท้อน	(๕๘) ต้นหลังดำ	(๖) หางกวาว, ลั่นกวาว		กิ้งก่า
เห็ดหลิ่งไต่	(๓) ต้นปราบ, ผักปราบ	สะตอ	(๕๙) พูช้าง	สำหรับตั้งหมอนออกจาก		ตุ่น
เห็ดถอบ	หัวแหวน	หมากแคน	(๕๕) เหมือด	โหลปลาร้า		
เห็ดหูหนู	(๔) ต้นหวาย	หมากม่วย	(๕๘) หมากหัน	(๓๐) ชีหมอน		
เห็ดบด	(๖) หางกวาว, ลั่นกวาว	หมากผีผวน	(๖๐) หมากตะคอง	สำหรับเคี้ยวหมาก		
เห็ดขอนขาว	(๒๓) ต้นค้อนแคน	(๕) ต้นมะไฟ	(๖๑) เถาประสง, เครือปลา	(๕๕) กลุ่มอบเซย(ต้นเขียด)		
เห็ดปลวกไถ่น้อย	(๒๙) ลัมช้อบแอ็บ	(๑๒) ต้นหมากคายขาว	สีแดง	สำหรับไล่ยอบ		
เห็ดตงขน	(๓๘) อีรอก	(๒๖) ต้นเหียงดุก	(๖๓) หมากม่น้อย	(๑๐๐) แก้งชีพระร่วง		
เห็ดรอนน้ำฝน	(๓๙) ผักหวานดง	(๒๕) ต้นหมากก่อง, สังเคียด	(๖๕) กลุ่มตุม, Unknowev			
เห็ดเข็ม	(๔๓) ต้นหมากแพน	กลางสาต	(๖๘) พริกยาพราน			
	(๖๖) ต้นไผ่	(๓๖) ต้นมะค่าแต่	(๖๓) สมัดใหญ่			
	(๔๒) ชีเหล็ก	(๕๓) หมากจ้ำก่อง	(๗๑) ช้างงาเดียว=ช้างงาเอก			
		(๖๖) ต้นไผ่	(๗๓) จางจิต			
		(๔๕) หมากแตม, หมากแปม	(๗๔) ดองแตก			
		(๕๖) ลิ่มฟ้า	(๗๙) ยางนา			
		(๑๑๒) มะเข้ว่น	(๘๐) มะพอก			
		กะบก	(๘๒) ชีเหล็ก			
		หมากก่อง	(๘๓) ประดงเลือด			
		หมากแงว	(๘๘) พญาคำเอว			
		กระท้อน	(๘๙) พญ่าริแพร่			
		สะตอ	(๙๐) หมากหม้อ			
		หมากแคน	(๙๑) พูปิด			
		หมากม่วย	(๙๕) ต้นรักป่า, จำม่วง			
		หมากผีผวน	(๑๐๑) เจตพังคี			
			(๑๐๗) ผ่นแสมท่า			
			(๑๐๙) หมากต้องแล้ง			
			(๑๑๐) ตากวาง			
			(๑๑๑) บอระเพ็ด			

คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา

ร่วมกับ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหนองคู่

สารบัญ

บทนำ	ก	ต้นดีหมี, หูหมี	๓๐	หมากขี้ลิง, กัดลิ้นลิง	๕๖
แผนที่	ข	ต้นเหมาสร้อย	๓๑	หมากต้องแล้ง	๕๗
การใช้ประโยชน์	ค	ต้นยาใหญ่ หรือสมพง	๓๒	หมากนมน้อย	๕๘
เข็มเกลี้ยง	๖	ต่อให้	๓๓	ต้นห้าอ่าว	๕๙
เข็มทอง	๗	ตองแตก	๓๔	อกต่าง	๖๐ - ๖๑
ต้นเข็มขาว, เข็มฝอย	๘	ตะเข็บ	๓๕	กลุ่มอบเชย (ต้นเซียต)	๖๒
เครือปลาสงแดง	๙	ตากวง	๓๖	ฮ่อสะพายควาย	๖๓
เงียงดุก	๑๐	ทังโบ	๓๗	Azelia xylocarpa	๖๔
เจตพังคี	๑๑	บอระเพ็ด	๓๘	Dasymaschalon new species	๖๕
เตือดิน	๑๒	ฝักปราบหัวแหวน	๓๙	Euphorbiaceae unknown	๖๖
แรดหนูนหิน	๑๓	ฝนแสนห้า	๔๐	Globba	๖๗
เทา, ปอยยาบ	๑๔	พญาค้ำเอด	๔๑	Murdannia	๖๘
เหมือด	๑๕	พริกนายพราน	๔๒	Unknown	๖๙
แก้งขี้พระร่วง	๑๖	พลุช้าง	๔๓	ดัชนีพรรณไม้ทั้งหมด	๗๐-๗๒
พีชวงศ์ถั่ว = แชะย่าน ๑๗-๑๘		มะเขว่น	๔๔		
แม็กลอน, ต้นแรวนาคคือ	๑๙	มะป่าว	๔๕		
โกกงางเขา	๒๐	มะพลับ	๔๖		
กะอาม	๒๑	มะพอก	๔๗		
กำลังเสือโคร่ง	๒๒	ม้ากระต๊อบโรง	๔๘		
ข้าวหลามดง	๒๓	ลิ้นงูเห่า	๔๙		
ต้นคอนแค้น	๒๔	ว่านชั้นหมาก	๕๐		
จักหัน	๒๕	ส่องฟ้า, ส้มด	๕๑		
จางจีต	๒๖	หน่วยนงุม	๕๒		
ต้นรักป่า, จ้าม่วง	๒๗	หมักอินทร์	๕๓		
ช้างงาเอก	๒๘	หมากแปม	๕๔		
ต้นชำชะ	๒๙	ต้นหมากก่อง	๕๕		

เข็มเกลี้ยง

Pavetta graciliflora

การใช้ประโยชน์:

- ใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับหรือปลูกเป็นไม้กระถางตกแต่งอาคารบ้านเรือน

เข็มทอง

Ixora javanica

การใช้ประโยชน์:

- ใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับหรือปลูกเป็นไม้กระถางตกแต่งอาคารบ้านเรือน
- รากมีรสหวานใช้รับประทานแก้โรคตา เจริญอาหาร
- ใบใช้เป็นยาฆ่าพยาธิ
- ดอกแก้โรคตาแดง ตาแฉะ

เข็มฝอย

Ixora fusca

การใช้ประโยชน์:

- ใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับหรือปลูกเป็นไม้กระถางตกแต่งอาคารบ้านเรือน

เครือปลาสดแดง

Ichnocarpus frutescens

การใช้ประโยชน์:

- ใช้เป็นยาบรรเทาอาการปากนกกระจอก
- ตำรับยาอายุรเวทของอินเดียจะใช้ทั้งต้นเป็นยาแก้วัณโรค (ทั้งต้น)
- ช่วยแก้อาการแพ้คลั่ง (ทั้งต้น)
- ใบใช้เป็นยาแก้อาการปวดศีรษะ (ใบ)
- ใช้เป็นยาแก้ตาบอดกลางคืน (ทั้งต้น)
- ช่วยป้องกันฟันผุ (ใบ)
- ใช้เป็นยาแก้ลิ้นอักเสบ แก้อาการเลือดออกที่เหงือก (ทั้งต้น)

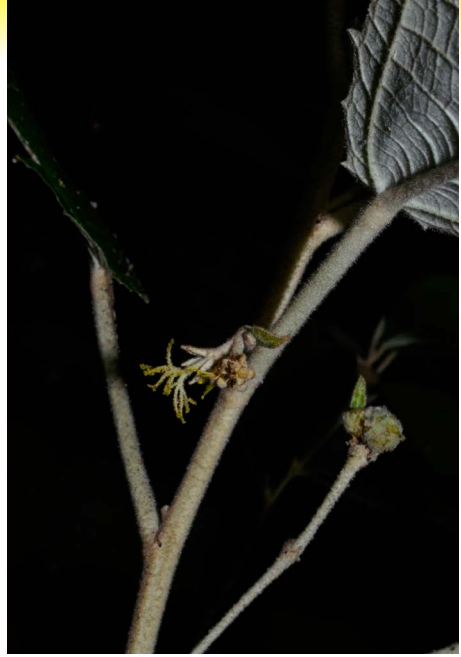
เจียงดุก

Canthium coff

การใช้ประโยชน์:

- ยาพื้นบ้านอีสาน ใช้ ราก ฝนน้ำกินแก้พิษในท้อง (วัณโรค)

เจตพังคี

Cladogynos orientalis

สรรพคุณทางยา:

- ทั้งต้นมีสรรพคุณป้องกันท้องอืด ช่วยขับลม ใช้ในการรักษาโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร
- นำต้นมาฝนกับน้ำปูนใสทาท้องเด็กอ่อน ทำให้ผายลมแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ ใช้ร่วมกับมหาหิงคุ์หรือการบูร

เตื่อติน หรือกระตูกสิง

Aglaia simplicifolia

สรรพคุณทางยา:

- เนื้อไม้ ต้มน้ำดื่มรักษาโรคประดง ผื่นคัน ผสมผลมะตูมอ่อน ว่านมหากาฬ ต้มน้ำดื่มรักษาเบาหวาน
- ใบ แก่เมื่อขบ ฝี รีดสีดวงทวาร
- ราก แก่พิษภายใน ลมพิษ ยาระบาย

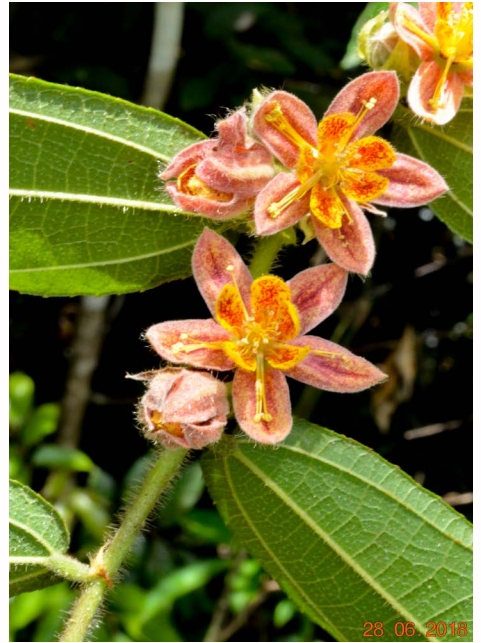

เถากะแต้ัง หรือแรดหนูนหิน

Loeseneriella pauciflora

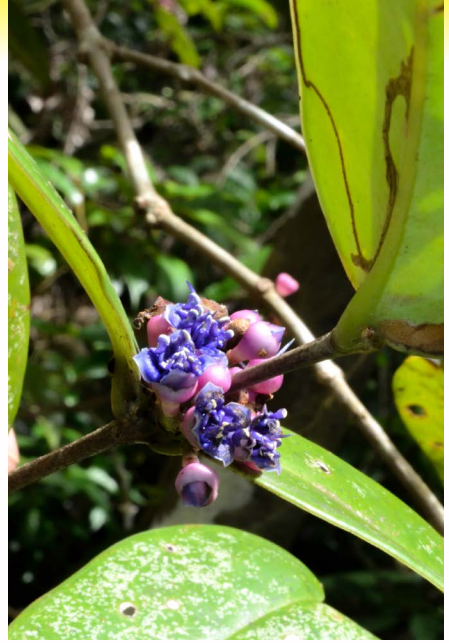

เทว

Colona flagrocarpa

เหมือด

Memecylon cinereum

สรรพคุณทางยา:

- ใช้ทำยาประคบ
- ใช้บำรุงเลือด บำรุงน้ำนม เมื่อนำไปผสมกับเหมือดโลดใช้ปรุงเป็นยาแก้ไข้ป่า
- รากหรือลำต้นสามารถนำมาต้มเป็นยาต้มแก้โรคกระเพาะได้
- ต้นและใบ นำไปต้มเป็นน้ำดื่มวันละ ๒ ครั้งหลังอาหารเช้า, เย็น ครั้งละ ๑ แก้ว สามารถช่วยขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะขัดได้

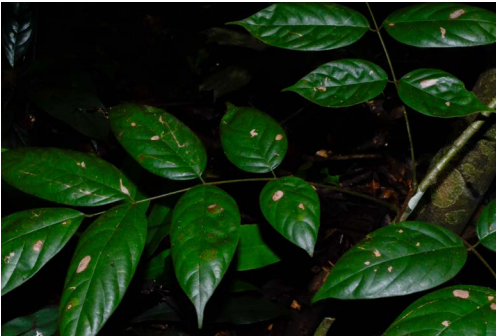
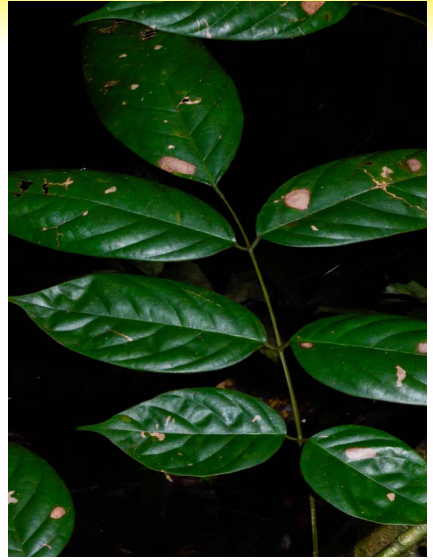
แก้งซี่พระร่วง

Celtis timorensis

สรรพคุณทางยา:

- ใช้เพื่อขับปัสสาวะ ขับนิ่วในไต ขับของเสีย รวมถึงอาการติดเชื้อจากเพศสัมพันธ์ เช่น ตกขาว ก็จะถูกขับออกมาด้วยทำให้หายเร็วขึ้น
- ช่วยในเรื่องของการเพิ่มความจำและความผิดปกติทางจิต สารสกัดยังมีฤทธิ์รักษาอาการการซึมเศร้า อาการชัก และโรคทางสมองอีกด้วย ช่วยซ่อมแซมเซลล์ประสาทในบริเวณสมอง

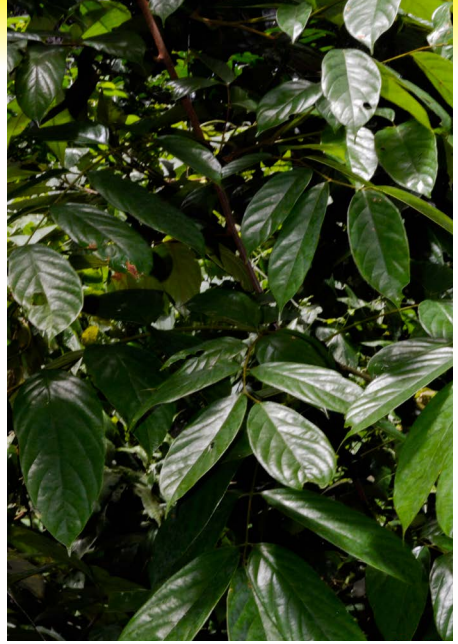
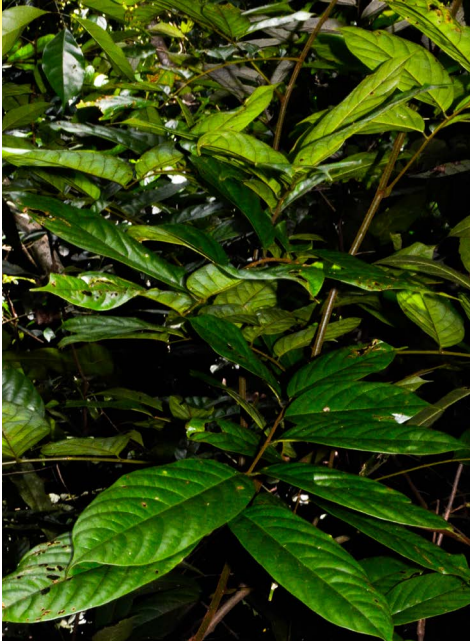

แซะย่าน

Aganope thyrsiflora

แซะย่าน

Aganope thyrsoflora (Benth.) Polhill

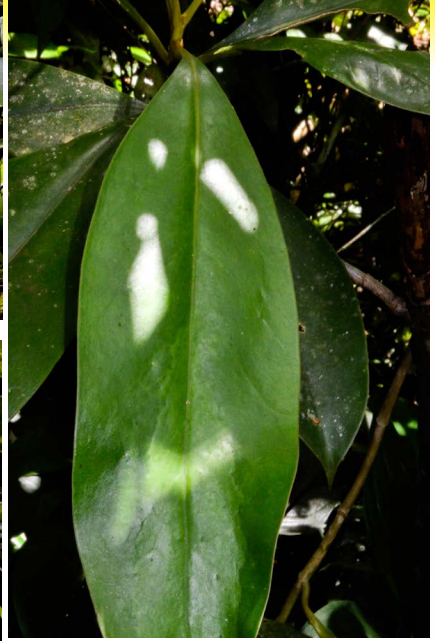
แม่กลอน

Lasianthus verticillatus

การใช้ประโยชน์:

- ใช้ลำต้นและราก นำมาผสมกับหัวยาข้าวเย็น ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ปวดเมื่อย (ลำต้น, ราก)

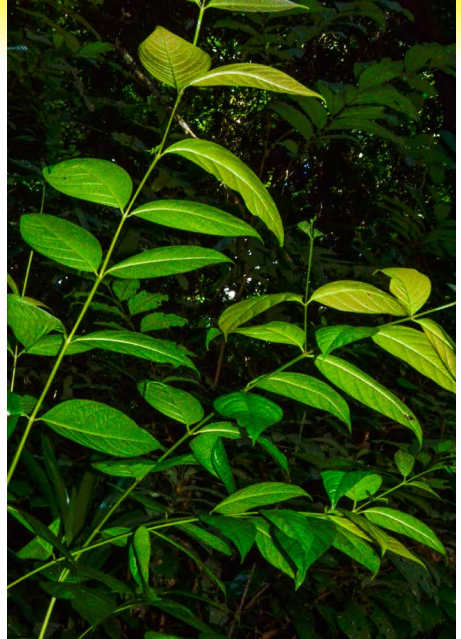
โก่งกางเขา

Fagraea ceilanica

การใช้ประโยชน์:

- ตามตำรายาพื้นบ้านอีสาน จะใช้รากโก่งกางเขานำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาบำรุงโลหิต
- กิ่ง เปลือกต้น หรือราก สามารถนำมาต้มกับน้ำอาบแก้อาการผดผื่นคันจากยางของต้นรักได้ (กิ่ง, เปลือกต้น, ราก)
- ช่วยแก้ลมพิษ โดยใช้ กิ่ง เปลือกต้น หรือราก นำมาต้มกับน้ำอาบ (กิ่ง, เปลือกต้น, ราก)

กะอาม

Crypteronia paniculata

การใช้ประโยชน์:

- เนื้อไม้มีความละเอียด แข็งแรงปานกลาง สามารถนำมาใช้ทำเป็นอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ได้ เมื่อนำมาขัดจะให้เงาสวยงาม

กำลังเสือโคร่ง

Strychnos axillaris

การใช้ประโยชน์:

- ใช้ แก่น ต้มน้ำดื่ม ช่วยบำรุงกำลัง แก้ปวดเมื่อย
- ใช้ ราก ตำพอกแก้ฝี แก้ริดสีดวงลำไส้
- ลำต้น แก้โลหิตเป็นพิษในการคลอดบุตร บาดทะยักปากมดลูก
- ใบ แก้โรคผิวหนัง

ข้าวหลามดง

Goniotalamus laoticus

การใช้ประโยชน์:

- เปลือกต้น กิ่ง ใช้ต้มน้ำ ดื่ม เรียกน้ำนมสำหรับแม่ลูกอ่อน

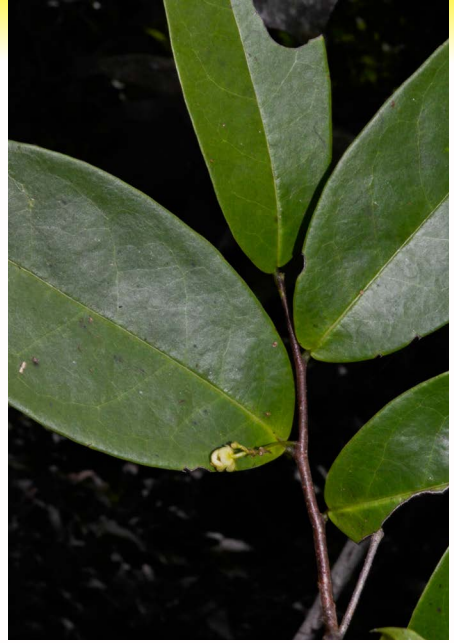
คอบนแค่น

Dracaena angustifolia Roxb

การใช้ประโยชน์:

- นำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้เบาหวาน (ทั้งต้น)
- นำมาผสมกับใบพิมเสนต้น และใบบัวบก แล้วบดให้ละเอียดทำเป็นยาเม็ดลูกกลอนกิน หรือใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้รากลสาต ไช้กาฬ (ทั้งต้น)
- ใช้รากลนำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ไอ (ราก)
- นำมาใช้ปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป

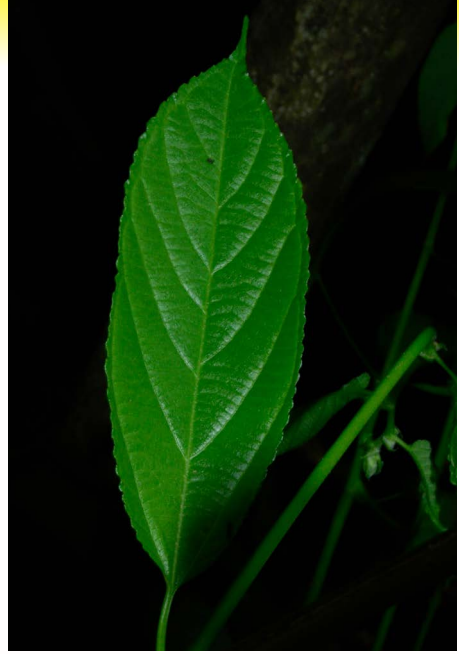

จักหัน

Orophea polycarpa DC

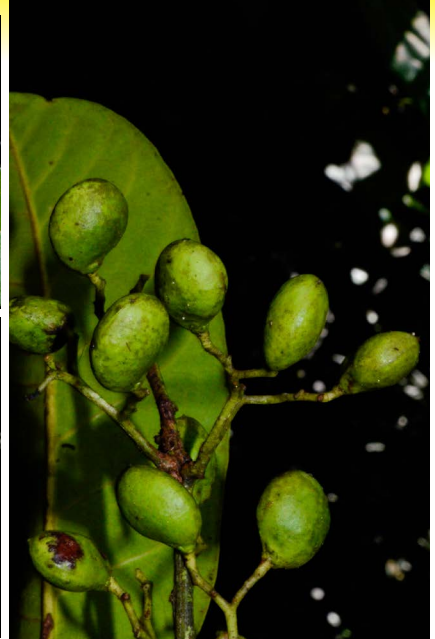
จางจีต

Colubrina

การใช้ประโยชน์:

- แก้มือ
- แก้มือ
- ใช้รากผสมกับน้ำมะพร้าว กินแก้บวม ตานชโมย (โรคพยาธิในเด็กอายุ ๕-๑๓ ปี มีอาการชบุบผอม อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร อาจมีอาการท้องเสีย)
- ใช้ ราก รสฝาดเผื่อน แก้อาการบวม น้ำเหลืองเสีย กินแก้ร้อนในกระหายน้ำ

จำม่วง

Buchanania aborescens

การใช้ประโยชน์:

- เนื้อไม้ใช้ในงานก่อสร้าง
- ผลรับประทานได้

ช้างงาเอ็ก

Ardisia sp

การใช้ประโยชน์:

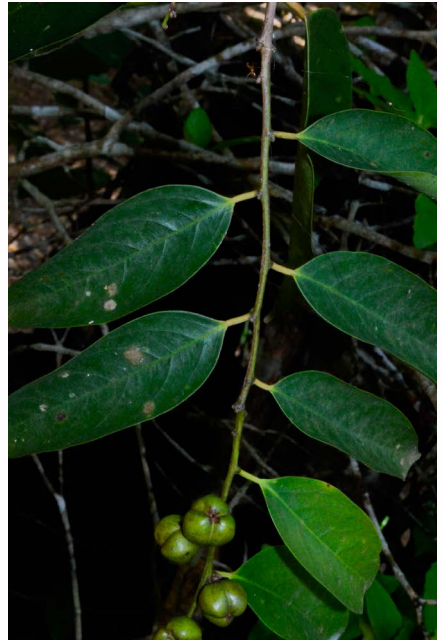
- แก้วฝัดสำแดง

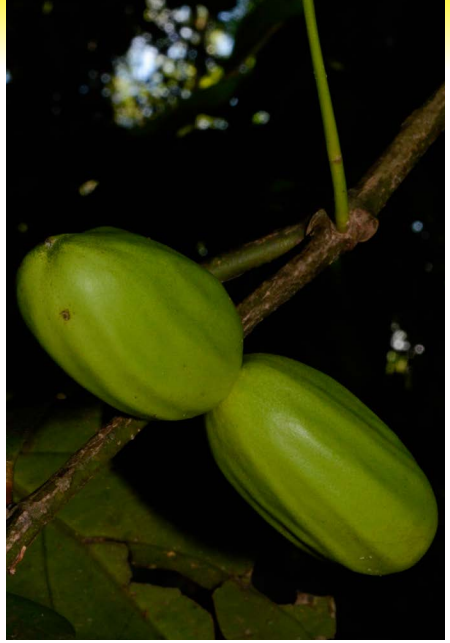

ชำชะ

Excoecaria sp

ดีหมี หูหมี

Gonocaryum lobbianum

การใช้ประโยชน์:

- เมล็ดให้น้ำมัน ใช้ผสมในการทำสบู่และน้ำมันหล่อลื่น

ต้นเหม้าสร้อย

Antidesma acidum

การใช้ประโยชน์:

- ลำต้นนำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ซางเด็ก (ลำต้น)
- ผลสดใช้กินเป็นยาระบาย (ผล)
- นำมาต้มกับน้ำให้สตรีหลังคลอดดื่มและอาบ (ใบ)
- ผลเหม้าสร้อย สามารถนำมารับประทานได้
- ยอดอ่อน ใช้ประกอบอาหาร เช่น แกงเห็ดตลบ หรือใช้ใบเป็นส่วนประกอบในแกงเห็ดเผา

ต้นยาใหญ่

Tetrameles nudiflora

การใช้ประโยชน์:

- แก้ปวด

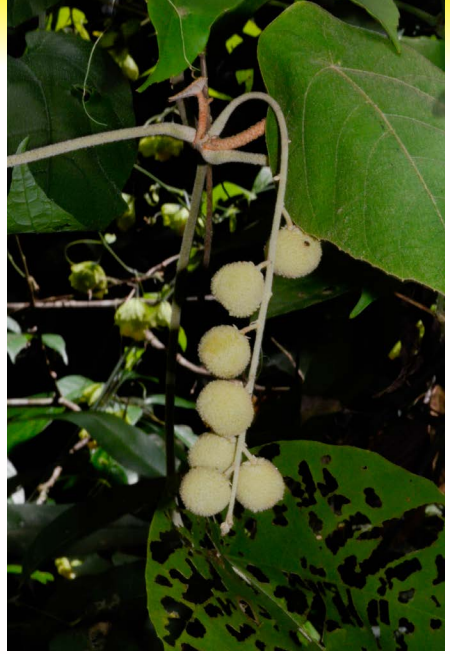
ต่อให้

Allophylus cobbe

การใช้ประโยชน์:

- ใช้ รากและลำต้น ต้มน้ำดื่ม บำรุงเลือด ขับน้ำคาวปลาหลังอยู่ไฟ
- ใบ เป็นส่วนผสมปรุงยาช่วยในการคลอดบุตร น้ำคั้นทาแก้คันเป็นผ้าในเด็ก
- ราก รสจืดเอียน ใช้พอกแก้ปวดท้อง เป็นยาขับปัสสาวะ
- ใบและเปลือกต้น เป็นยาพอกแก้ฟกช้ำ
- ทั้งต้น แก้ไข้จับสั่น
- เปลือกต้น ราก และใบ ใช้รักษาอาการปวดกระเพาะอาหาร และแก้ไข้

ตองแตก

Mallotus barbatus

การใช้ประโยชน์:

- ก่น เป็นยาเดี่ยวหรือยาผสม ลำต้น ข้าวหลามและแก่น มะไฟต้มน้ำดื่ม แก้โรคไตพิการ กับปัสสาวะ ชุ่มชื้น เหลืองแดง มักมีอาการแน่นท้อง

ตะเข็บ

Pothos scandens

การใช้ประโยชน์:

- เถาและราก รสเย็นขึ้น ดับพิษร้อน แก้อ่อนใน ถอนพิษไข้ แก้ไข้กาฬ แก้ซางซึก ฟันทาทหรือต้มอาบแก้ฝีดาษ ทำให้แห้งไป ผสมการบูร เพลาสูดเอาควันแก้หืด แก้มือเท้าเย็น ขับชีพจร

ตากลวง

Salacia laotica

การใช้ประโยชน์:

- สมุนไพรอยู่ไฟ

ทังใบ

Nothaphoebe sp

การใช้ประโยชน์:

- เนื้อไม้ ใช้ก่อสร้างบ้านเรือน ทำเครื่องมือ ต่อเรือ ทำเรือมาด ทำหีบศพ และหีบใส่ของ ครก สาก กระเดื่อง เกรียน ทำหอก หวี พานท้ายและรางปืน กระเบื้องไม้

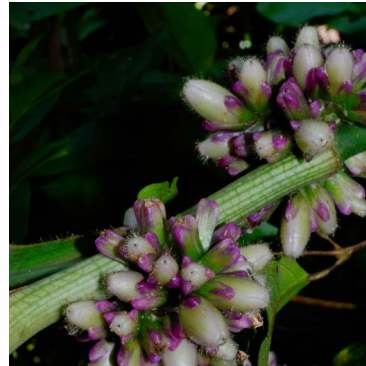
บอระเพ็ด

Tinospora crispa

การใช้ประโยชน์:

- บอระเพ็ดช่วยบำรุงผิวพรรณให้สดใส หน้าตาสดชื่น (ใบ)
- ใช้แก้อาการกระหายน้ำ (เถา, ต้น)
- ใช้เป็นยาแก้ไข้ (เถา, ผล)
- รักษาโรคจิตส์ดวงทวาร (ทุกส่วน)
- รักษาโรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ (ทุกส่วน)
- ยาระบาย

ผักปลาบหัวแหวน

Amischotolype hispida

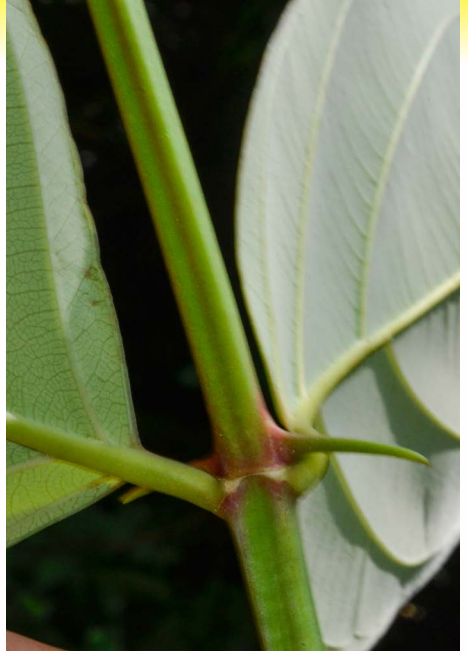
ฝนแสหนห้

Myxopyrum smilacifolium

การใช้ประโยชน์:

- ต้นหรือเถาต้มน้าคี้มเป็นยาขับเห็งื่ออย่างแรง คี้มมากไม่ได้เพราะเป็นยาเมา

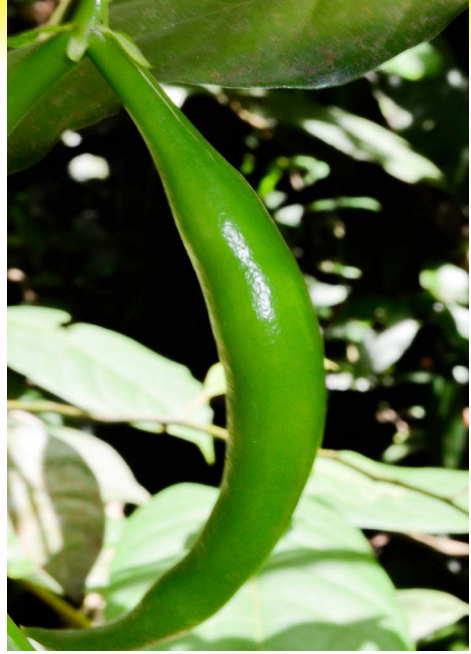
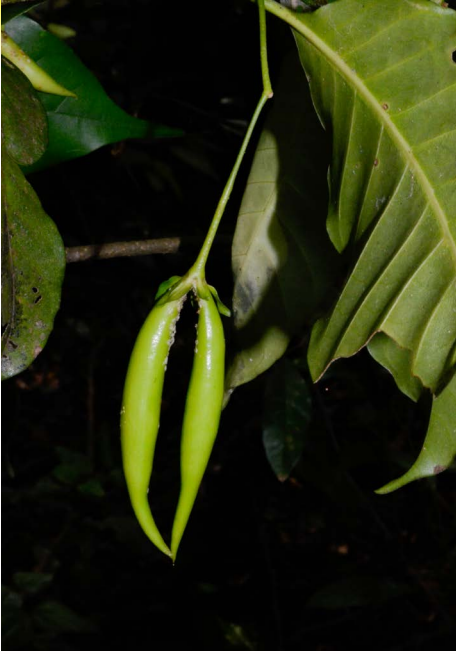
พญาคำเฒ่า

Uncaria cordata

การใช้ประโยชน์:

- หนาม ต้มดื่มแก้อาการประจำเดือนมาไม่ปกติ
- เถา ตำเข้ายาประคบแก้กระดูกหัก
- เถา ผสมรางจืดต้มกินแก้ปวดหลังปวดเอว
- เถา ใช้เป็นยาบำรุงกำลัง และแก้ปัสสาวะขัด
- ทั้งต้น ต้มดื่มแก้ปวดเมื่อย

พริกนายพราน

Tabernaemontana

การใช้ประโยชน์:

- ตำรายาไทย ระบุว่า ทั้งต้นมีรสเย็น มีสรรพคุณเป็นยาแก้ไข้ แก้ร้อนใน ช่วยดับพิษร้อน ส่วนรากมีรสขม ใช้เป็นยาแก้โรคลม ปรงเป็นยาแก้โลหิตเป็นพิษ เนื่องจากชอกช้ำ และช่วยแก้ไข้ใน (ราก, ทั้งต้น)
- ใช้รากลำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ท้องเสีย และช่วยสมานแผล (ราก)
- ใช้รากลำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้ แก้เจ็บคอ แก้ตกขาวของสตรี นำมาฝนกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้เป็นเลือด หรือทำให้ละเอียด ใช้เป็นยาทาแก้ฝี (ราก)

พลูช้าง

Scindapsus officinalis Schott

การใช้ประโยชน์:

- ผลใช้เป็นยาบำรุง ยากระตุ้น (ผล)
- ใบใช้ต้มกับน้ำให้เด็กกินแก้ซาง (ใบ)
- ผลมีสรรพคุณช่วยขับเหงื่อ (ผล)
- ใช้เป็นยาขับพยาธิ (ผล)
- ผลใช้เป็นยาทารักษาอาการปวดตามข้อ (ผล)
- ใบใช้ต้มกับน้ำอาบหลังคลอดบุตร (ใบ)

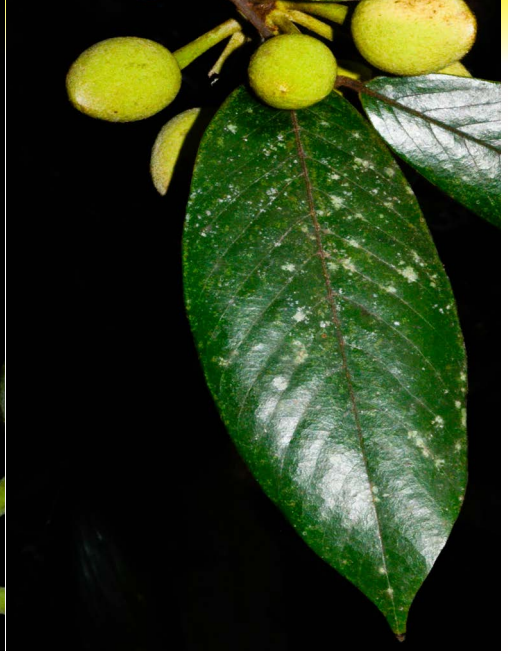
มะแขว่น

Zanthophyllum

การใช้ประโยชน์:

- ผลมะแขว่นแห้งนิยมใช้เป็นเครื่องเทศประกอบอาหารหลายชนิด
- ยอดอ่อนมะแขว่นรับประทานเป็นผักคู่กับอาหารจำพวกปลา ชูพหน่อไม้ ซึ่งให้รสเผ็ดร้อน และมีกลิ่นหอมเช่นกัน
- ผล และเมล็ดนิยมนำมาสกัดน้ำมันหอมระเหยสำหรับใช้ในด้านความสวยงาม หรือสำหรับทาแก้กลากเกลื้อน ใช้รักษาโรคต่างๆ และใช้ฉีดพ่นป้องกันยุงลาย

มะป่าว

Mitrephora tomentosa

การใช้ประโยชน์:

- ปลูกเป็นไม้ประดับ มีดอกสวยงาม ออกดอกเต็มต้นดูสวยงาม

มะพลับ

Diopyros sp

การใช้ประโยชน์:

- เปลือกต้นมีรสฝาดใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาบำรุงธาตุ (เปลือกต้น, เนื้อไม้)
- เปลือกต้นเป็นยาลดไข้ (เปลือกต้น)
- ผลมะพลับแก่สามารถรับประทานได้
- ยางของลูกมะพลับจะให้สีน้ำตาล เมื่อนำมาละลายกับน้ำจะใช้ย้อมผ้า แห และอวนเพื่อให้มีความทนทานเช่นเดียวกับตะโก

มะพอก

Parinari anamense

การใช้ประโยชน์:

- เนื้อไม้ กระพี้สีเหลืองอ่อน แก่นสีชมพูเรื่อ ๆ เนื้อค่อนข้างละเอียด สามารถนำมาใช้ในงานก่อสร้าง ทำฝา ฝ้า ทำกระดานได้
- เนื้อผลสุกรอบ ๆ เมล็ด มีรสหวานหอม ใช้รับประทานได้
- เนื้อข้างในเมล็ดมีรสมันคล้ายถั่ว ใช้รับประทานได้

ม้่ากระทีบโรง

Ficus foveolata

การใช้ประโยชน์:

- เถามีรสเย็นชื้น ใช้ดองกับสุรา หรือใช้ต้มน้ำดื่มช่วยบำรุงกำลัง หรือจะใช้เถา ม้่ากระทีบโรงที่ตากแห้งแล้วนำมาเข้าเครื่องยา ต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำลัง แก้ อาการปวดเมื่อยตามร่างกายก็ได้เช่นกัน
- ลำต้นม้่ากระทีบโรง ใช้ผสมกับลำต้นคุดย นำมาต้มน้ำดื่มใช้เป็นยาอายุวัฒนะ

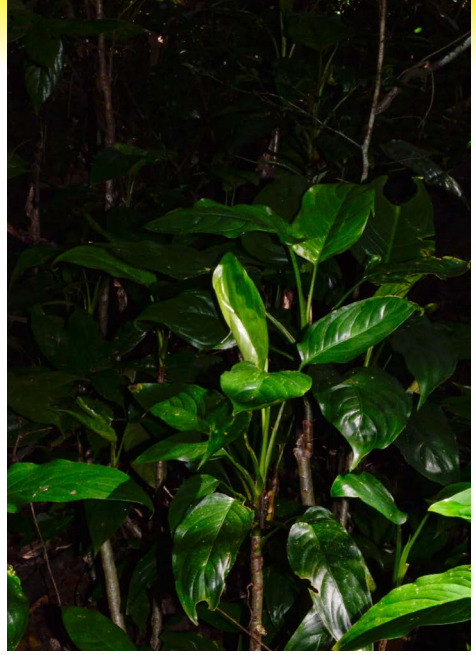
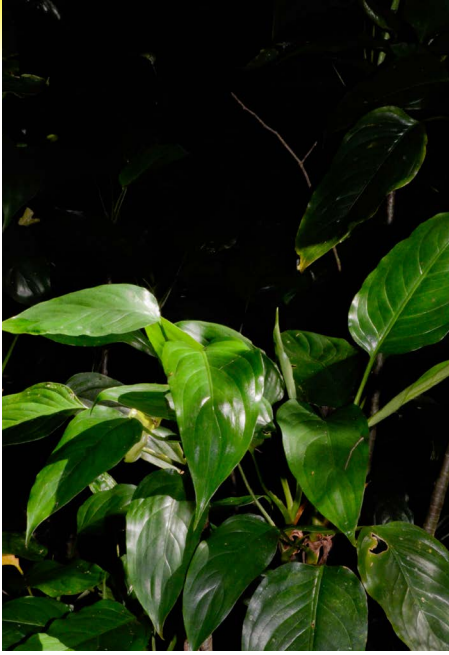

ลีนุงเห้า

Hedyotis macrophylla

คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา
ร่วมกับ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหนองตู๋

ว่านชั้นหมาก

Aglonema simplex

การใช้ประโยชน์:

- ผลใช้รับประทานเพราะเชื่อว่ามีสรรพคุณด้านอายุวัฒนะและด้านความชรา
- ใช้เป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้ร่างกายมีกำลังวังชาแข็งแรง ว่องไว ไม่เหนื่อยง่าย แก้อาการอ่อนเพลีย โรคเรื้อรังที่เป็นอยู่จะมีอาการดีขึ้น (ผล, ทั้งต้น)
- ต้นใช้ต้มกินเป็นยาระบาย (ต้น) ทั้งต้นใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำหนดในเพศชาย ช่วยเพิ่มพลังกำลังทางเพศ (ทั้งต้น)

สมัด

Micromelum minutum

การใช้ประโยชน์:

- เป็นยารสเผ็ดร้อน แก้หืด ขับพยาธิ แก้เสมหะและลมทั้งปวง ขับลม
- ใบ มีกลิ่นหอม รสเผ็ดร้อน มีสรรพคุณแก้ลมอันเสียดแทง ขับลม ยอกในข้อ แก้ไข้อันพอมเหลือง และหืดไอ นำมาตำทาแก้คัน พอกประคบหรืออบไอน้ำ แก้ผื่นคันตามผิวหนัง กระจายเลือดลม ให้เดินสะดวก แก้ลมอัมพฤกษ์ อัมพาต

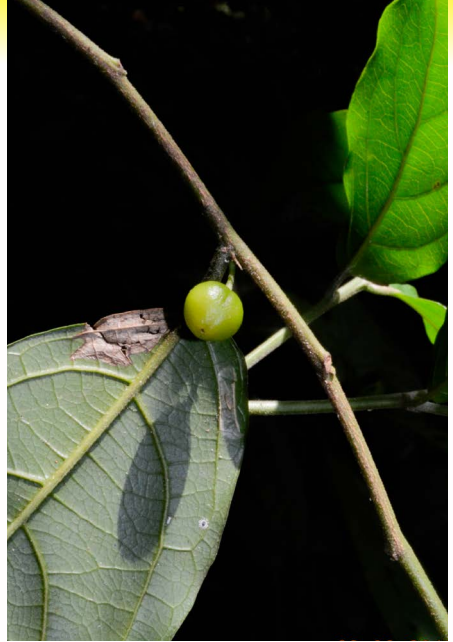

หน่วยนกงุม

Beilschmiedia gammieana

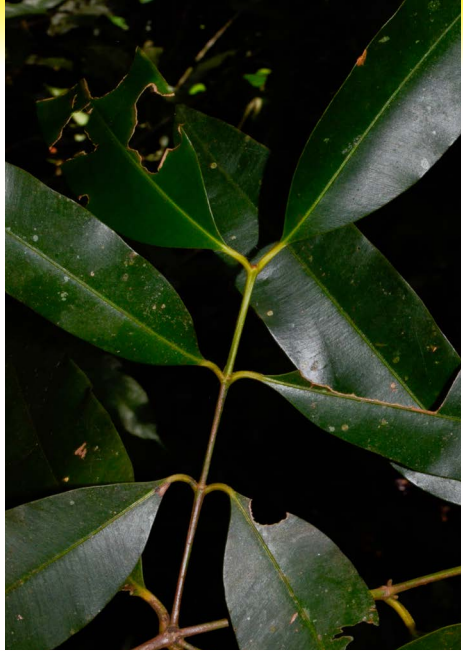

หมักอินทร์

Drypetes

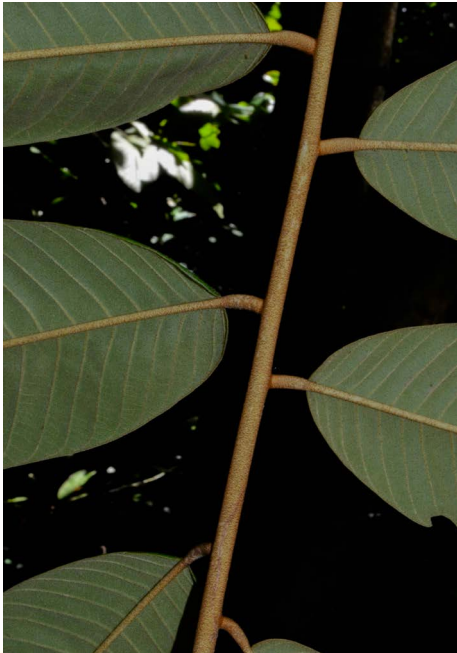
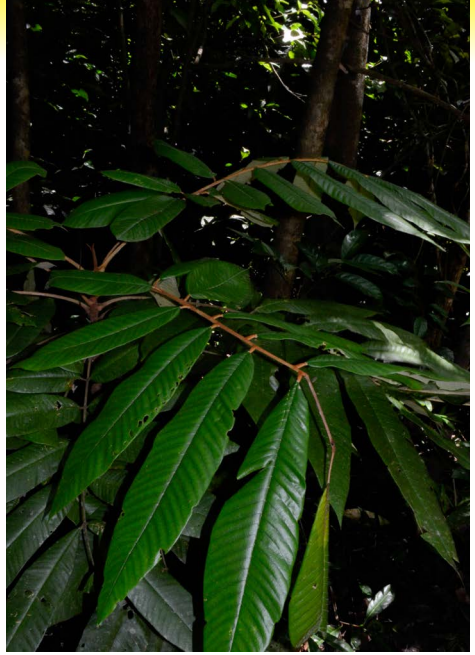
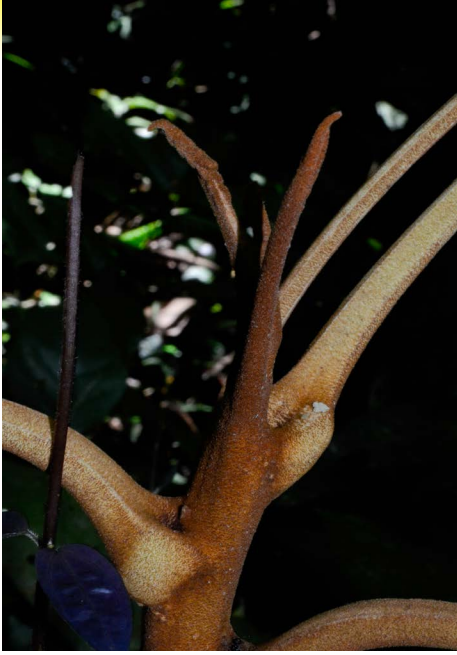
หมากแปม

Garcinia lanceifolia

การใช้ประโยชน์:

- เรือนยอดช่วยรองรับน้ำฝนป้องกันการกัดเซาะหน้าดิน ที่เกิดการกระทบของน้ำฝน ช่วยยึดดินป้องกันการพังทลาย
- อีกทั้งเป็นไม้ไม่ผลัดใบ จึงช่วยรักษาความชุ่มชื้นในสวน
- ผลมีรสเปรี้ยว นำมาหมักเป็นน้ำหมักชีวภาพ ใช้แทนน้ำกรดทำให้น้ำยารักษาเชื้อรา เพื่อลดค่าใช้จ่ายและลดการใช้สารเคมี

หมากกล่อง

Aglaia grandis

หมากขี้ลิง

Walsura robusta

การใช้ประโยชน์:

- นิยมใช้ในงานก่อสร้างบ้านเรือน เยื่อหุ้มเมล็ดมีรสหวาน กินได้

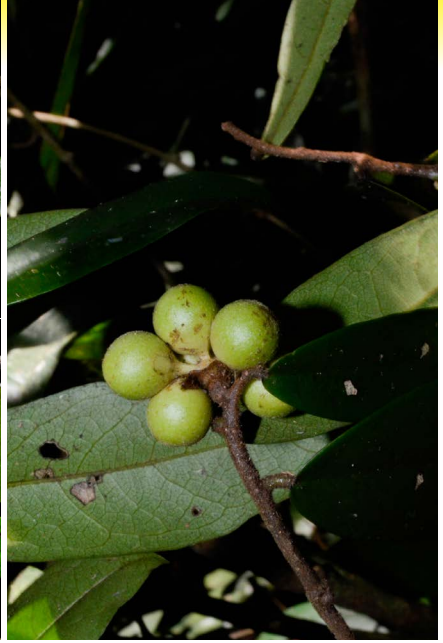
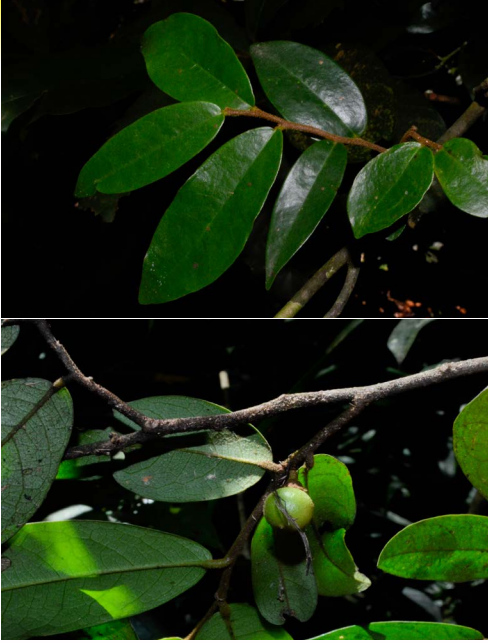
หมากต้องแล้ง

Polyalthia evecta var. *attopeuensis*

การใช้ประโยชน์:

- ผลกินได้
- ราก ต้มน้ำดื่มแก้กล้ามเนื้อท้องเกร็ง บำรุงน้ำนม
- ใช้ ราก แก้วร้อนใน ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้ปวดเมื่อย ต้มรากดื่มขณะอยู่ไฟ หลังคลอดบุตร

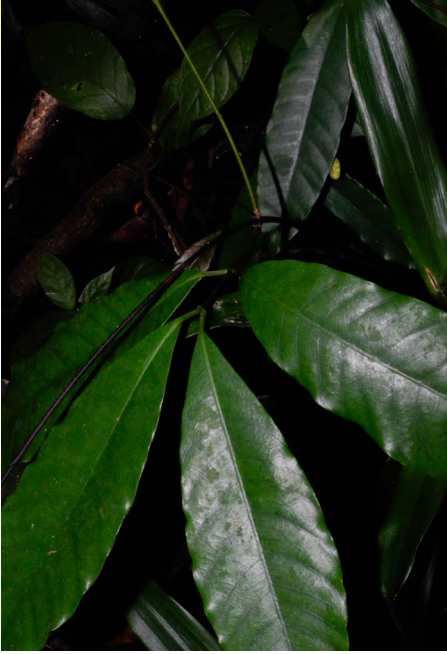
หมากนมน้อย

Polyalthia parviflora

การใช้ประโยชน์:

- ใบ แก้วพอกซำ แก้วทองฮีด ขับลมในลำไส้ ทาถูปวดแก้ปวดเมื่อย
- น้ำมันเขียว แก้วพอกซำ แก้วเส้นกระดูก ซ่าเหาและไซเหา ขับโลหิตให้ขึ้นสู่ผิวหนัง
- ราก และต้น แก้วอ่อนเพลีย แก้วไข้เชื่องซึม แก้วไข้สันนิบาต

ห้าอ่าว

Pterospermum littorare

การใช้ประโยชน์:

- ต้นขนาดใหญ่สามารถทนน้ำท่วมขังได้สูงถึง ๑ เมตร
- นำมาปลูกประดับตามสวนสาธารณะ เพราะให้ร่มเงาได้ดี

อกต่าง

Walsura pinnata

อกต่าง หลังดำ
Walsura pinnata

อบเชย

Cinnamomum iners

การใช้ประโยชน์:

- เปลือกต้นใช้ปรุงผสมเป็นยาหอมและยานัตถุ์ ทำให้สดชื่น แก้ปวดศีรษะ แก้อาการอ่อนเพลีย (เปลือกต้น)
- ช่วยบำรุงดวงจิต บำรุงธาตุ ช่วยชูกำลัง แก้อาการอ่อนเพลีย (เปลือกต้น)
- ส่วนใบอบเชยต้นมีสรรพคุณเป็นยาบำรุงธาตุ และบำรุงกำลัง (ใบอบเชยไทย)

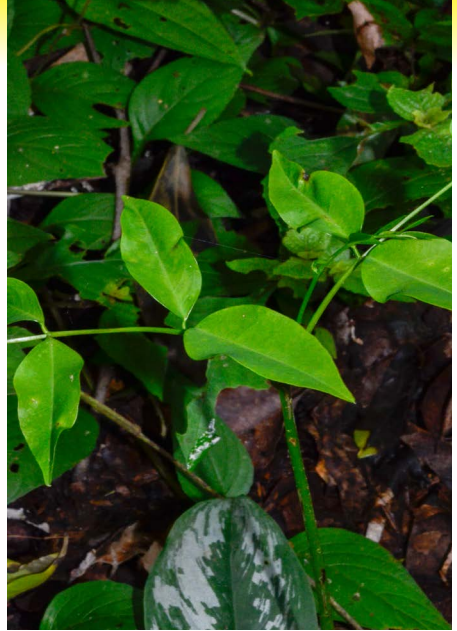
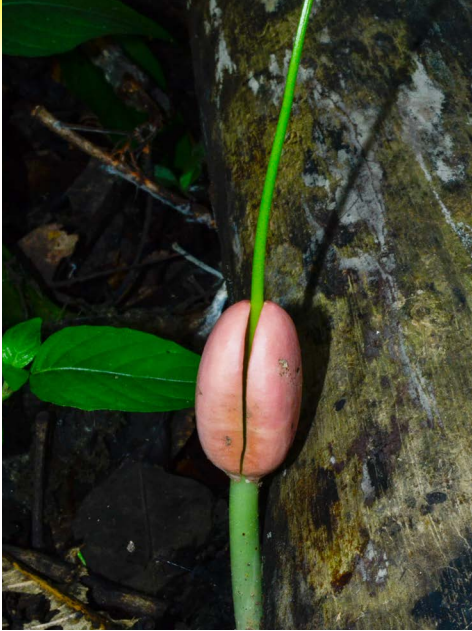
ชื่อสะพายควาย (จงอางเครือ)

Sphenodesme mekongensis

การใช้ประโยชน์:

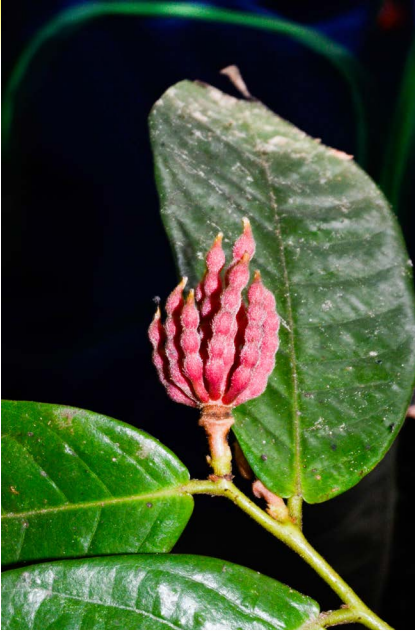
- เถาใช้ต้มน้ำหรือดองสุรา บำรุงกำลัง บำรุงข้อ

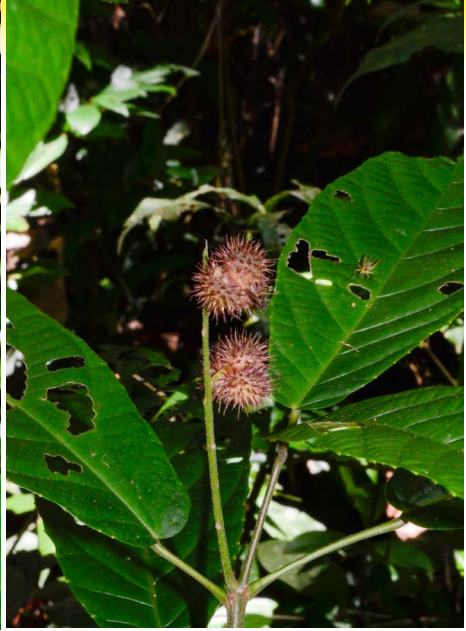
Azelia xylocarpa

Dasymaschalon new species

Euphorbiaceae unknown

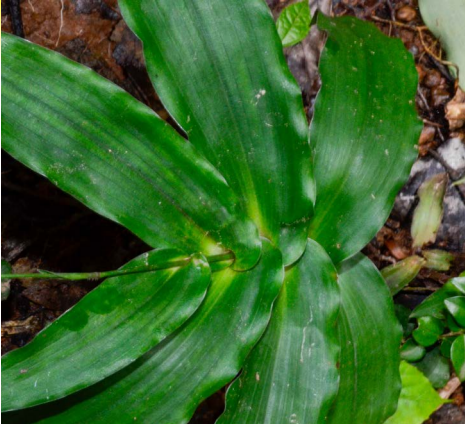

Globba

การใช้ประโยชน์:

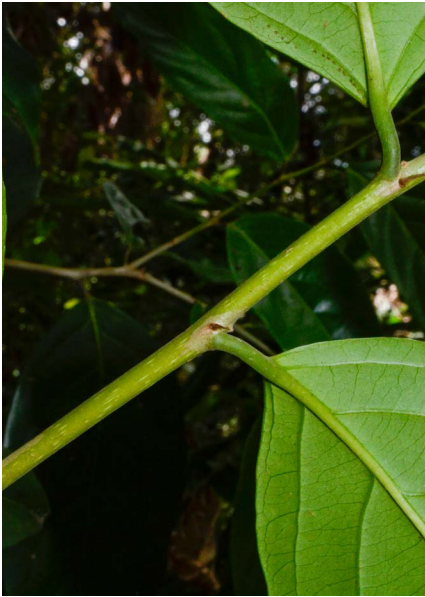
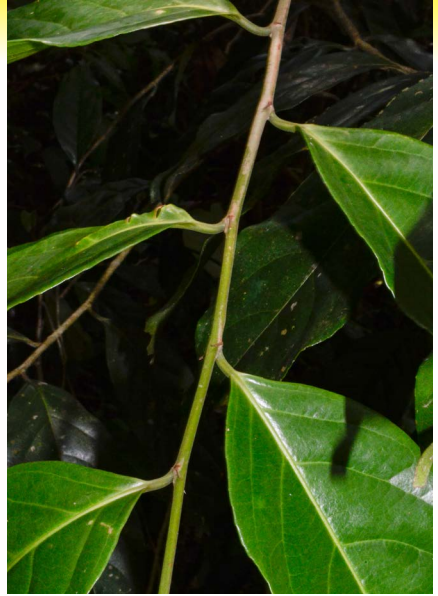
- ใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับหรือปลูกเป็นไม้กระถางตกแต่งอาคารบ้านเรือน

Murdannia

Unknown

ดัชนีพรรณไม้ทั้งหมด

ต้นดีหมี, หูหมี

ต้นชำชะ

ต้นปราบ = ผักปราบหัวแหวน

ต้นหวาย

ต้นมะไฟ

หางกวาว, ลั่นกวาว

ต้นเหมาสร้อย

กลุ่ม EUPHORBIA

กลุ่มอะดาเบอเกีย คายควาย ๒

Unknow ๑

Unknow ๒

ต้นหมากคายข้าว

ต้นชิงชี

ต้นขี้ลิง

ต้นเข็มขาว, เข็มฝอย

ต้นกำย, มะปวน

ต้นอีกำ, มะกำ

ต้นยาใหญ่ หรือสมพง

เครือเขาแกลบ

ต้นเข็มขาว

แซะ, พุงหมู, ขี้หมู

ตะเคียนทอง

ม้ากระทืบโรง

กำลังเสือโคร่ง

พีชวงศ์ถั่ว = แซะยาน

ต้นเหียงดุก

ต้นคอนแคน

ต้นหมากก่อง, ลังเครือกลางสาด

ส้มอ้อบอ้อบ

ขี้หนอน

ส่องฟ้า, สมัด

เข็มเกลี้ยง

เข็มขาว

ต้นครุย

ต้นห้าอ่าว

ต้นมะค่าแต้

Unknow ๓

อีรอก

ผักหวานดง

กลุ่มซาปรีนเดซี

ต้นมะไฟ

ข้าวหลามดง

หมากจ้ำก้อง

ช้างงาเอก

ดัชนีพรรณไม้ทั้งหมด

กลุ่มอบเชย (ต้นเขียวด)

มะพลับ

ต้นหมากแฟน

ต้นหลังดำ

พู่ช้าง

Unknow ๔

Unknow ๕

เดื่อติน = กระตูกลิง

กลุ่ม Anonecy ?

เหมือด

เทา, ปอຍาบ

ตะแบก

เครือเขาหลง

หนามหิน

ตะเข็บ

หนามตะคอง

เถาประสง= เครือปลาสงแดง

Unknow ๖

หมากนมน้อย

กลุ่มตุ้มกา (Unknow ๗)

กลุ่มเมอแดนเมียร์= Comme-

lina

ต้นไฮ

เครือกระแตง, แรดหนูนหิน

พริกนายพราน

สมัดใหญ่

แม่กลอน, คันแรวนกค้อ

ช้างงาเดียว=ช้างงาเอก

ฮ้อสะพานควาย= จงอางเครือ

จางจืด

Unknow ๘ (ไม้ต้น)

กลุ่มไดออส คอเลีย

คาโรฟิล์ม (วงศ์มังกุด)

พญาเสือโคร่ง= กำลังเสือโคร่ง

ตองแตก

ยางนา

มะพอก

หมากขี้ลิง, กัดลิ้นลิง

ขี้เหล็ก

ยางนา

หมากแตม= หมากแปม

Unknow ๘

ลิ้นฟ้า

ประดงเลือด

พญาควา

หญ้ารีแพร์

ดัชนีพรรณไม้ทั้งหมด

หมากหม้อ

พูปิด

กะอาม

เถา เคาเวอร์เกีย เบอลูติน่า= เครือคาง

ควาย

ต้นรักป่า, จ้าม่วง

ทังใบ

หน่วยนกงุม

ว่านชั้นหมาก

ต่อให้

เงียงตุก

แก้งซี่พระร่วง

เจตพังคี

หมักอินทร์

โกองกางเขา

ลิ่งงูเห่า

เข้มทอง

ฝนแสนห้า

จักหัน

หมากต้องแล้ง

ตากลวง

บอระเพ็ด

มะแขว่น

สนับสนุนงบประมาณโดย

งานบริการวิชาการตามแนวพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
มหาวิทยาลัยนครพนม

ดำเนินกิจกรรมโดย

คณะวิทยาศาสตร์
และสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยนครพนม

คณะผู้จัดทำ

อาจารย์ชนาพร รัตนมาลี (อาจารย์สาขาวิชาชีววิทยา)
อาจารย์ ดร.วุฒิชัย กันนุฟ้า (อาจารย์สาขาวิชาชีววิทยา)
อาจารย์ ดร.กรรณิการ์ สุกะดีห์ดี (อาจารย์สาขาวิชาชีววิทยา)
อาจารย์มูทุตา แก่นสุวรรณ (ผู้ช่วยอธิการบดี รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน)
ผศ.ดร.กัญญา มิชะมา
(รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา)
นางสาวพรพิมล คววรรณสุ (นักวิจัย)
นางสาวชนิดา ยุบลไสย์ (นักวิจัย)
นายชุตติ อากาศชาติ (เจ้าหน้าที่คลีนิกเทคโนโลยี)
นางสาวอุไรลักษณ์ นนทะวงษา (นักวิทยาศาสตร์)
นายศิขริน ดวงคำภา (นักวิชาการคอมพิวเตอร์)

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

อาจารย์ ดร.สโว มัฐผา
อาจารย์สาขาวิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

โครงการบริการวิชาการตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
กิจกรรม บริการวิชาการบูรณาการกับงานวิจัยการสำรวจ รวบรวม และ
จัดทำฐานข้อมูลพันธุพืชในพื้นที่ป่าชุมชนวัดป่าพัฒนาจิต
ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหนองคู บ้านหนองคู ตำบลนาใน
อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม